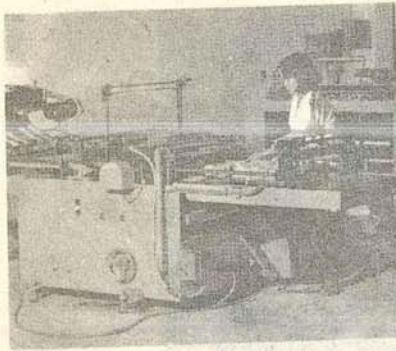

CÔNG NGHIỆP HÓA VÀ HIỆN ĐẠI HÓA VỚI VẤN ĐỀ NÂNG CAO NĂNG SUẤT LAO ĐỘNG

NGUYỄN THẾ TRUYỀN
ĐẠI HỌC KINH TẾ

14 PHÁT TRIỂN KINH TẾ

Xã hội loài người đã trải qua nhiều giai đoạn lịch sử, giai đoạn sau phát triển cao hơn giai đoạn trước. Sự khác nhau giữa các giai đoạn này - sự khác nhau giữa các thời đại kinh tế - chính là sự khác nhau về năng suất lao động.

Thật vậy, mỗi một cuộc cách mạng về khoa học và kỹ thuật loài người lại có trong tay những loại công cụ lao động mới có trình độ kỹ thuật cao hơn. Sự khác nhau giữa các thời đại kinh tế chính là ở các công cụ lao động sử dụng, chứ không phải ở chỗ làm ra được những cái gì. C. Mác đã từng chỉ ra như vậy. Nếu máy móc, thiết bị có trình độ kỹ thuật càng cao thì thời gian để sản xuất ra một sản phẩm càng ít và do đó năng suất lao động càng cao.

Công nghiệp hóa và hiện đại hóa đi đôi với việc chuyển dịch cơ cấu kinh tế là một nhân tố rất quan trọng để tăng năng suất lao động. Theo Mác, tăng năng suất lao động "là rút ngắn thời gian lao động xã hội cần thiết để sản xuất ra hàng hóa, sao cho một số lượng lao động ít hơn mà lại có được một sức sản xuất ra nhiều giá trị sử dụng hơn" (1).

Nói một cách khác "năng suất lao động tăng lên biểu hiện ở chỗ phần lao động sống giảm bớt còn phần lao động quá khứ tăng lên nhưng tăng lên như thế nào để tổng số lao động chưa được trong hàng hóa giảm đi, nói cách khác là lao động sống giảm bớt nhiều hơn lao động quá khứ tăng lên" (2).

Chính ở đây Mác đã khám phá ra sự tác động của qui luật tuyệt đối về sản xuất và sử dụng máy móc: "Số lao động tăng thêm cần cho việc sản xuất tư liệu lao động như máy móc, than... phải ít hơn số lượng lao động tiết kiệm được do sử dụng các máy móc đó" (3).

Nâng cao năng suất lao động là kỳ vọng, là ước ao, là hoài bão của mọi dân tộc, của mọi người. Nhưng trong số các nhân tố (các nguyên nhân) làm tăng năng suất lao động thì tiếc thay lại không có nhân tố "ước ao"! Mà muốn tăng năng suất lao động phải phân công và tổ chức lao động khoa học - chuyển dịch cơ cấu kinh tế phải trang bị công cụ lao động hiện đại - tức là phải tiến hành công nghiệp hóa và hiện đại hóa phải nâng cao trình độ thành thạo của người lao động trong chuyên môn của mình v.v... Trong đó nhân tố trình độ kỹ thuật của máy móc thiết bị là một trong những nhân tố quan trọng nhất. Như vậy, máy móc thiết bị là nhân tố quan trọng nhất của cơ sở vật chất kỹ thuật của chủ nghĩa xã hội và chính máy móc thiết bị lại tạo ra cơ sở vật chất kỹ thuật cho chủ nghĩa xã hội.

Với cách tiếp cận như trên chúng ta thử hình dung cơ sở vật chất kỹ thuật của chúng ta hiện nay tới mức

nào và do đó thấy được tầm quan trọng mà Đảng và Nhà nước ta vạch ra đường lối tiến hành công nghiệp hóa và hiện đại hóa.

Chúng ta đã biết: đất nước ta trải qua chiến tranh lâu dài, lại chia làm hai miền, mỗi miền có chế độ khác nhau. Trong những năm đó mỗi miền tiếp nhận những nguồn kỹ thuật phát triển kinh tế khác nhau, phức tạp và đa dạng. Ai cho gì: lấy. Cho bao nhiêu cũng lấy. Vấn đề là làm như thế nào để họ cho thôi. Vì vậy khi thống nhất đất nước việc đánh giá cơ sở vật chất kỹ thuật của nước ta rất khó: Giá trị bao nhiêu, trình độ kỹ thuật ở mức nào... do số liệu thu thập được không chính xác và không đầy đủ nên có người nói cơ sở vật chất kỹ thuật của chúng ta mạnh, có người nói ngược lại. Nhưng dù thế nào chăng nữa thì nhìn chung cơ sở vật chất kỹ thuật của chúng ta so với nhiều nước trong khu vực chứ chưa dám so với các nước phát triển thì còn kém xa, kể cả một số năm gần đây chúng ta đã nhập nhiều công nghệ mới - mới mình cũ người.

Chúng ta hãy thử nhìn vào một số ngành:

- Trước hết là ngành nông nghiệp: Với khoảng 80% lực lượng lao động trong nông nghiệp mà cho đến gần đây chúng ta mới có đủ gạo ăn, và mới có xuất khẩu gạo, trong khi các nước phát triển chỉ trên dưới 10% mà họ có xuất khẩu. Phải đẩy nhanh tốc độ cơ giới hóa nông nghiệp và vì vậy phải hiện đại hóa và công nghiệp hóa đất nước.

- Đối với ngành công nghiệp: sản phẩm công nghiệp và chạm hàng ngày đối với mọi người, mọi lứa tuổi trên nhiều lĩnh vực sử dụng. Một số năm gần đây mặt hàng đã đa dạng, mẫu mã đã thêm phong phú... nhưng tại sao lại toàn là nguyên liệu nhập, và cùng với công nghệ nhập thì làm sao giá cả có thể cạnh tranh được.

Như vậy công nghiệp hóa và hiện đại hóa không phải chỉ diễn ra trong công nghiệp mà theo một khái niệm và phạm vi rộng hơn nhằm tăng năng suất lao động ở mọi ngành trên cơ sở sử dụng những máy móc thiết bị ở trình độ kỹ thuật cao, giải phóng cho con người khỏi những lao động nặng nhọc, vất vả, thậm chí nguy hiểm, và một khi năng suất lao động cao thì mới có điều kiện rút ngắn thời gian lao động trong ngày, trong tuần, trong năm để tăng thêm điều kiện nghỉ ngơi, giải trí.

Năng suất lao động là điểm nút nhằm phá vỡ vòng luẩn quẩn: đói nên năng suất thấp - năng suất thấp thì đói. Và ngày nay muốn tăng năng suất không phải chỉ bằng nhiệt tình cách mạng mà con phải bằng máy móc, thiết bị hiện đại. Muốn vậy phải tiến hành công nghiệp hóa và hiện đại hóa.

(1) và (2) C. Mác: *Tư bản*, quyển 3, T.I. tr.379 Nhà XB ST HN

(3) C. Mác: *sdd.*, tr.111.